

Kerekes Pál

Self-publishing: könyvcunami vagy könyvmegújulás? A könyvönmenedzselés néhány jellemzője, nagyságrendje, tendenciái*

A self-publishing az elektronikus könyvkultúra új jelensége. Ebben az informatikai konstrukcióban a szerző maga tölti fel művét egy könyváruházba, és egyedül dönt a mű további sorsáról. Szándékainak és ízlésének megfelelően határozza meg az árat, a kiadás lokalizációját (Magyarországon vagy más globális portálokon is árulják-e), a mű formai jegyeinek főbb elemeit. Egész konkrétan kimondható, hogy a publikálásra szánt művet közvetlenül az író juttathatja el az érdeklődőknek. Ez is a neve az új könyvmozgalomnak: független kiadás, vagy más oldalról nézve: független szerző.

A legfrissebb jelentés¹ szerint – a konzervatív Angliában – az e-könyvtermés 12 százalékát adják már a self-publishing könyvek. Egyes szegmensekben – science-fiction, humor, fantasy – ez az arány még nagyobb, eléri a 20 százalékot. A nyomtatott könyveket is beleértve az összesítésben a független kiadású könyvek eléri a 2 százalékot. Az USA-ban a független (indie) szerzők műveinek megjelenési aránya még hangsúlyosabb. A self-publishing térnyerésének látványos jele az is, hogy az amerikai sikerlistákon az első tíz könyv között legalább két-három self-publishing mű van folyamatosan jelen. Naponta jelennek meg híradások arról, hogy egy-egy professzionális kiadó által elutasított könyv hirtelen népszerűvé válik, és napi százezres letöltésszámban viszik a művet. Új vonulat, hogy sok ismert szerző áttér a self-publishingre, az egyszerűség, könnyebbség, gyorsaság miatt.

Magyar viszonylatban is megjelenik a self-publishing konstrukció mint olyan lehetőség, amely megnyithatja az utat a népszerűség felé fiatal íróknak. A ma már *Oravecz Nóra* jelenséggént is ismert szerzői magatartás olyan írói rendszert hozott létre, amelynek része természetesen a könyv² maga és a könyvhöz tartozó napi frissítésű Facebook-oldal. A Facebook-szájtnak százhuszezernél több lájkolója van. Blogoldalának³ látogatottsága is meghaladja a napi ötvenezretet. A szerző self-publishing kiadást választott első könyve megjelenéséhez. A könyv, amely csak elektronikusan, illetve POD (Print on Demand) nyomtatott formában kapható, a legnagyobb példányszámban eladott e-könyv, hosszú hónapokig vezette a Bookline sikerlistáját.

A szerzői kiadás nem új jelenség a könyv világában. Nagy költőink, íróink kétszáz évvel ezelőtt – pénzügyi kényszerből – előfizetőket kerestek könyvterveikhez. Magyarországon, és szerte Európában az volt a gyakorlat, hogy az író maga menedzselte a nevével jelzett kiadványt. Annak idején egy *Kazinczynak*, *Csokonainak*, *Vörösmarty*nak kellett kérő levelet fogalmaznia műveik kiadása érdekében. De a XX. században sem volt ritka a szerzői kiadás kezdeményezése. Tanulságos levelet lehet ebben a témában olvasni *Tevan Andor* hátramaradt irattárában⁴. Kiderül, hogy ma méltán klasszikusoknak tekintett írók, milyen nehezen szereztek támogatót – ha szereztek egyáltalán – kezdő műveik kiadására. Látható, hogy *Déry Tibor*, *Juhász Gyula*, *Kassák Lajos* és még sok más kiváló szerző nem talált más utat a megjelenéshez, mint a szerzői utánajárást és anyagi kockázatot.

Érdemes felidézni: az első nyomtatott könyv is – ha mai értelemben vesszük – self-publishing kiadásban jelent meg. Gutenbergnek nem volt megrendelője, terjesztője, kiadója, sőt, még olvasóközönsége sem. Neki fontos volt a mű, sok-sok évet áldozott a nyomtatásra, nem törték meg a technikai, üzleti nehézségek. Alkotása átformálta az emberi civilizációt.

---

* Jelen írás jelentős része a következő könyvfejezet alapján készült: Kerekes Pál – Kiszl Péter – Takács Dániel: E-könyvészet. A digitális könyvkultúra alapvonalai. Budapest, ELTE BTK Könyvtár- és Információ-tudományi Intézet Információ-tudományi Tanszék, 2013. E-könyv: új kiadói és terjesztői konstrukciók. p. 171–183.

Hunniás... Egy self-publishing esetet a Facebook előtti korból

A szerzői kiadás viszontagságairól sok eset ismert. Ritkán marad meg azonban olyan dokumentumszerű feljegyzés, amelyből tisztán követni lehet, hogy hogyan is működött néhány évszázaddal ezelőtt a magánkiadás üzleti struktúrája. Szeretnék felidézni egy könyves esetet a XVIII. századból. Arra utal a történet, hogy éppen úgy promotálták a könyvet, mint a mai hálózatos korszakban. Csak a net nem nőtt a mű fölé, a könyv maradt a közép-pontban. Igazi self-publishing módszertannal dolgozott a szerző: a mű megírásával és kiadásával nem tekintette lezártnak a feladatát. Elfogadta és vállalta, hogy részt vesz a könyv eladásának megszervezésében is.

Pálóczi Horváth Ádám (1760–1820) ismeretlen verselgető volt, mondhatnánk kicsit régiesen, hogy irodalmi levelező. Tartotta a kapcsolatot a kor líterátoraival, köszöntő költeményeket írt a megyei élet nagyjairól. Kedvelték alkalmi strófáit, főúri körökben is elfogadták. Kicsit érettebb éveiben nagyobb szöveg vállalkozásba fogott, nemzeti eposzt írt *Hunyadi János*ról „*Hunniás, vagy magyar Hunyadi*” címmel. Megjelenési éve: 1787. A verses elbeszélés egy csapásra híressé tette a nevét. Keresni kezdték társaságát, a kiadók, lapszerkesztők hirtelen kíváncsiak lettek munkáira. Ettől kezdve már sima út vezetett az országos elismertséig. Érdekes tudni, hogy magát a művet azonban, a Hunniást, egyetlen kiadó sem fogadta el azonnal.

A szerző bízott a művében. Nem maradt más megoldás számára, minthogy maga szervezze meg a Hunniás kiadását. Ez akkoriban teljesen megszokott volt, az író egyedül maradt művével. A közönséget és a vásárlókat neki kellett megtalálnia. Mit tett első lépésként Pálóczi Horváth Ádám? Nem „várt” a Facebookra, anélkül is tudta, hogy hálózatot kell kreálnia. Józan reális érzékre vall, ahogy hozzákezdett a munkához, a legapróbb részletekre is kiterjedt a figyelme. Meghirdette az előfizetési lehetőséget az alábbi módon: „*Én a könyvet magam költségén ki nyomtatom. Ha munkámnak valamely nagyobb tehetségű Metznása találkozik vagy akármely könyváros Uramnak maga költségén ki nyomtattatni tetszik én azt is megköszönöm, mert nekem nem a nyereség ebben a tzelom, hanem a sok tekintetben gondoltatható közönséges jónak előmozdítása...*”

Ezt követően megadja „*némelly esmerős Urak*” címét, akiknél jelentkezni lehet a könyvért. Ezt a névjegyzéket idemácsolom, mert meglepő, hogy milyen precíz kis networköt tudott szervezni, természetesen minden informatika és telekommunikáció nélkül. Postás, orvos, tanár, lelkész, könyvkötő, újságíró, mind felkérést kapott:

Bétsben: Szatsvai Sándor Úr, Magyar Újság-író,
Győrben: Szerentsi Nagy István Úr, Ref. Prédikátor,

Komáromban: Pétzeli József Úr, Ref. Prédikátor,
Pesten: Szombathi József Úr, Orvos Doktor, és Szombathi Sámuel Úr,

Debretzenben: a Ref. Kollegiumnak érdemes Seniora,

Egerben: Az itt lévő K. Posta Mester, T. Sötér Antal Úr, és Gyalagai Ignác Úr, Könyvkötő,

Eperjesen: Koller Gottfried Úr, Könyvkötő,

Esztergomban: Katona István Úr, Professor, és az ott lakó könyvkötő,

Kőrösön: Medgyesi Pál Úr, a Ref. Gimnáziumának Professora,

Losontzon: Kun Ferentz Úr, Könyvkötő,

Lőtsén: Osterlán Éfraim Úr, Német Nyelv Tanító,

Miskoltzon: Molnár Sigmond Úr Könyvkötő, és Nemzetes Mezei József Úr Sénátor,

Posonyban: Véber Simon Péter Úr, Typografus,

Veszprémben Győrfi József Úr,

Kolozsvárt: a Ref. Koll. Biblio Thekáriussa,

Enyeden: T. Galambos Mihály Úr, Professor,

Közép-Ajtán: T. Benkő József Úr, Prédikátor,

Maros-Vásárhelyen: a Ref. Kollégiomnak Bibliothecariussa, és Fő-Tiszt. Szegedi György Úr, Plébános,

Károly-Fejérváron: Nem. Gábri József Úr, Professor,

Tordán: T.T. Gyöngyösi Úr,

Sz. Udvarhelyt: A N. ref. Gymnasium érd. Professora Kiss Úr,

(Érdekes, hogy a könyvtáros kifejezést nem használja, viszont a bibliotekáros kifejezést igen, bár többféle szóalakban.)

Majd további egyszerű közlés, szinte ugyanaz, mint ma az internet-kereskedelemben:

„*Ha kik pedig pénzeket nem féltik ki adni addig is, míg a könyvet látnák, azok méltóztassanak azt is letenni Pestenn a jövő Josef napi, és Győrben a jövő Április elején esendő Országos Vásárok alkalmatosságával.*”

És most jön a legfurcsább, mai fejjel talán alig érthető megközelítés. Miután az előfizetések szépen gyűltek, és a mű hírére tehető támogatók is

jelentkeztek, a szerző egyszerűen közölte: a könyv olcsóbb lett, aki eddig fizetett, visszatérítést kap. Tehát a siker nyomán nem növelte az árat a szerző, hanem csökkentette! Így fogalmaz Pálóczi Horváth Ádám: „Mivel a Magyar Hunyadinak ki nyomtatására, már négy nagy érdemű és Méltóságú Hazafiak, nagyon gazdag segedelemmel lenni méltóztattak, de más bizonyos okokból is jelenti az Auktor: hogy azoknak, akik magukat eddig jelentették, nem 36. hanem csak 24. Krajtzárokért fog küldetni edgy könyv.”⁵

A fenti esetből is kiviláglik a self-publishing igazi arca: nem az anyagi siker az ösztönző, hanem maga a mű. A mű az, ami mozgatja az eseményeket, és ennek megfelelően az üzleti számítások háttérbe szorulnak. A pénzügyi siker nem döntő jelentőségű. A mai self-publishingben, a könyvmenedzselés korszakában már nem ilyen tiszta a kép. A háttérben jelentős mozgatórugó lehet – nem minden esetben – maga az eladhatóság megszervezése, a nyereségesség újraszámítása és a haszonnak a szerző irányába való terelése a többi szereplő – kiadó, kereskedő – részesedésének csökkentésével egyidejűleg.

Könyvkeletkeztetési modell

A self-publishing – ugyan a szerzői kiadás előzményre tekint vissza – mégis döntően más konstrukció. Az alapvető különbség az, hogy a szerző válik teljes egészében a mű szellemi és formai kivitelének felelőssévé. Kiadói, azaz könyvszakmai kontroll nélkül jelenik meg a mű. A szerző azonban nemcsak a megírásért felel, hanem a könyv utóéletéért is. Az ő készítése és aktivitása kell ahhoz, hogy a műve ismertté váljon. Ehhez általában a közösségi internetoldalakat veszik igénybe. A blogírás alapkövetelmény. Mivel a szerző az egész folyamatot kézben tartja, a megírástól az eladásig, a self-publishing kifejezés helyett élőbb és valóságosabb lenne az önmenedzselésű könyvkiadás fogalma.

Az egyszerűség kedvéért azonban még maradva a self-publishing meghatározásnál, a legfontosabb kérdés nyilvánvalóan az, hogy a gyakorlatban miképp is működik ez a konstrukció? Lényegi elemei a következők:

- Létrejön és működik egy self-publishing portál, amely felületet biztosít a szerzők számára műveik feltöltésére. Ezen a portálon gondoskodnak a művek konverziójáról. (Általában Wordben kell feltölteni őket, ezt alakítják át ePubra, Mobira, és

más formátumokra. A portál minden alapszolgáltatása a szerző részére ingyenes.

- A szerzőnek van olyan informatikai jártassága, hogy képes feltölteni a szöveget és a címoldalt, valamint az ún. tartozékokat: tartalmi ismertető, műfaji meghatározás, blog és webcímek megadása. A legalapvetőbb számítástechnikai használói ismeretek elegendők, különben nem is működne a konstrukció.
- A self-publishing portál biztosítja a szerzőnek a könyveladások forgalmi adatainak napi szintű követését, úgynevezett szerzői oldal segítségével.
- A self-publishing portál végzi az eladást, az informatikai háttér munka és szoftveres adminisztráció, mint például a számlázás, ügyfélkapcsolat feladatokat.
- A szerző a könyvkiadásban szokásos 8-15 százalékos szerzői jutalék helyett jóval nagyobb mértékű, legalább 60-70 százalékos részesedést kap a bevételből.

Az összes nagy globális könyvforgalmazó működtet self-publishing szekciót. A legismertebbek:

Amazon: Kindle Direct Publishing

(<https://kdp.amazon.com/>,

Barnes & Noble: Pub it!, újabban: Nook Press

(<https://www.nookpress.com/>),

Kobo: Writing Life

(<http://www.kobo.com/writinglife>).

A self-publishing elterjedését, és tényleges könyves műfajként való elfogadottságát egyértelműen jelzi, hogy a legnagyobb tekintélyű e-bookadatbázis, a Gutenberg Project is külön self-publishing szekciót hozott létre.⁶

Smashwords: a self-publishing csúcs portálja, egyéb kiadók, magyar portál

A legnagyobb önálló self-publishing portál, tulajdonképpen a self-publishing első sikeres oldala a *Smashwords*. *Mark Coker*, a cég alapítója és működtetője így számol be a cég alakulásáról 2012 év végén:

„I founded *Smashwords* in 2008 to change the way books are published, marketed and sold. I realized that the traditional publishing industry was broken. Publishers were unable, unwilling and disinterested to take a chance on every writer. Today, *Smashwords* has grown to become the world's largest distributor of ebooks from self-published authors and small independent presses.

*The idea behind Smashwords was simple: I wanted to create a free ebook self-publishing platform that would allow me to take a risk on every writer. I wanted to give every writer the freedom to publish, and every reader the freedom to read what they wanted.*⁷

Magyarul: „A Smashwords-öt 1998-ban alapítottam azért, hogy változtassak a könyvek kiadásán, terjesztésén, forgalmazásán. Láttam, hogy a tradicionális könyvkiadás a szakadék szélére jutott. A kiadók – érdektelenségből, hajlandóság híján – képtelenné váltak esélyt adni az íróknak a megjelenésre. Mára a Smashwords a független szerzők és kiadók legnagyobb könyvforgalmazója lett az egész világon.

A Smashword alap gondolata egyszerű: létrehozni egy olyan szabad self-publishing platformot, ahol a szerzők nem kockáztatnak a megjelenéssel. Minden írónak meg akartam adni a szabadságot a nyilvánosság eléréséhez, és minden olvasónak, hogy szabadon választhasson a művek között.”

A talán kissé túlzó megfogalmazás sokkal komolyabbá válik, ha megismerkedünk a számokkal.

- 2012-ben, egy év alatt 98 000 új művet töltöttek fel a világ minden tájáról. (A feltöltésnek nincs nyelvi korláta, tehát magyarul is lehet publikálni.)
- 2012 decemberében a feltöltött művek száma: 190 500. A számláló akkori állása szerint (2013. június) 7 933 591 529 szóból áll a könyvállomány.

Mark Coker megadja rövid tömondatokban a self-publishing sikerének magyarázatát is:

1. A független szerzők egyre profibbá válnak, tanulnak.
2. A szerzők írnak, mert látják, hogy érdemes, művük meg fog jelenni.
3. A kereskedők szívesen fogadják a self-publishing könyveket.
4. A self-publishing olcsó mindkét szereplőnek: a szerzőnek és az olvasónak.
5. Az olvasás a képernyőre vonul, kellenek az új művek.
6. A self-publishing globális. Nincsenek határok.
7. A self-publishingról lekerült a minőséggyengés stigmája.

Természetesen vannak ellenzői is a self-publishing kiadásnak és terjesztésnek. A legfőbb kifogások a következők:

- Az ellenőrizetlen nyelvű könyvek tömeges megjelentetése káros lesz a kultúrára, művelődésre.
- Írók, szerzők biztatása megalapozatlan karrierálmokat ébreszthet.
- Gyakoriak a másolások, hamisítások, szövegösszevágások, dúl az epigonizmus.
- Kialakulhat az írói „szenvedélybetegség”, fellép a publikációs kényszer.

A Smashwords mellett több más self-publishing portál működik; a legismertebbek:

- Lulu (www.lulu.com),
- Bookbaby (www.bookbaby.com).

Magyarországon az első és mindmáig egyetlen self-publishing portál a Publio⁸. Könyvei, a saját könyvúrházán kívül, elérhetők a legnagyobb magyar könyves plázákon. A 2011-ben indult kiadói portálon és könyvplázán⁹ 2014 áprilisáig 645 szerző regisztrált, és 549 könyvet töltött fel. A Facebook oldal¹⁰ lájkolóinak száma meghaladja a tízezret.

A self-publishing néhány év alatt mozgalommá, írói magatartásformává alakult, saját sajtóval, könyvtári szakirodalommal, jelentős gazdasági befolyással. A sorra megjelenő, majd megbukó e-book üzleti konstrukciók közül azon kevés kivételek közé tartozik, amely fenntartható (biznisz értelemben) és bővülő modellt produkált. A self-publishing fogalom jól hangzó márkává vált. A független publikálás ma már brand-nek számít. Néhány év alatt a self-publishing elfogadott lett, a könyvtermés jelentős hányadát ma már a független szerzői kiadású művek adják az elektronikus könyvúrházakban. A professzionális szerzők is folyamatosan térnek át erre a konstrukcióra, hiszen így – kihagyva a közvetítő szervezeteket – a megírás tiszteletdíja a hagyományos értékesítési jutalékból a 10-15 százalékról egyöntetűen a 70 százalékra ugrik. Az USA-ban, a legérettebb e-bookpiacon, az e-könyvek 36 százaléka már a self-publishing alkotókörből érkezik. Ez a szám a brit piacon 12 százalék (2012-es adatok).

Egy friss kimutatást ismertet a Bookwirl infografikája¹¹. A szemléletes ábraszorozat tulajdonképpen a self-publishing globális előretörésének térképe. Az USA-ban néhány év alatt a független publikálás nagyságrendje 287 százalékkal nőtt. Más szempont szerint is óriási a növekedés, például Angliában: egyes műfajokban (krimi, science-fiction, humor) az e-bookforgalmon belül húsz százalékos arányt képvisel az eladásokban a self-publishing. A 2013-as németországi adatok üzleti sikerről

számolnak be a független szerzők esetében. A toplistás művek fele más self-publishing termék a német e-bookpiacon. Csak szemléltetésül: már nyolc önmenedzselésben publikáló író keresett egy év alatt 100 000 fontnál nagyobb összeget (hőzzávetőleg 35 millió forint). Brazíliában az e-könyvforgalomnak már 30 százalékát teszi ki a self-publishing.

A 2014-es Londoni Könyvvásár kiemelt témája volt a self-publishing, tekintettel a világszerte polgárjogot nyert könyves konstrukció nagyságrendjére. Az Amazon illetékes vezetője beszámolt arról, hogy fokozatosan kivezetik a self-publishing fogalmat. „Tíz év múlva már aligha beszélhetünk szerzői könyvmenedzselésről. Az írók pontosan ismerik majd a lehetőségeiket, hogy miképp érhetik el az olvasóikat” – vallja *Jon Fine*. Majd így fűzte tovább Twitteren a gondolatot: „Mi vagyunk az okozói a könyvcunaminak. Óriási probléma, hogy megnőtt a száma a publikált írásoknak. A legnagyobb kihívás most nekünk, kiadóknak, tartalomkereskedőknek, IKT-cégeknek, forgalmazóknak, hogy helyet találjunk a közzétett szerzeményeknek. A művek felfedezhetőségének, megismertetésének, elérhetőségének megszervezése a jövő nagy könyves feladata.”¹²

Self-editing, könyvfelújítás, kézirat-feldolgozás e-könyvre

A self-publishing egyik leágazása, az önmenedzselésű könyvfelújítás. Az alkotó ez esetben nem arra vállalkozik, hogy eredeti művet hoz létre, hanem, hogy egy általa fontosnak tartott – de a könyvforgalomban már nem kapható kötetet, vagy a könyvforgalomba sosem került kéziratot – e-könyvvé szerkeszt. Jó példa erre a lokalitás témaköre. Hány számárfüles, teleírt papírfüzet veszett el, mert nem volt kiadója az ilyen írásoknak, nem is lehetett, hiszen nem éri meg kinyomtatni olyan anyagot, amelyre csak egy szűk kör lehet vevő. Vagy hány emlékezés, családi krónika pusztult el költözéskor, tatarozáskor, bontáskor! Ezt sem volt érdemes bolygatni. Minek? Azért a néhány emberért, aki esetleg kezébe venné? Most más a helyzet. Az e-book világában a kis könyv is életre kelhet, hiszen az eleve vélhetően korlátok között jelenlévő érdeklődés miatt is érdemes nyilvánosságot keresni. Kinek is lehet fontos egy városrész, egy utca törtérideje? Azoknak, akik ott élnek, és számukra ez átlapozható, akár elolvasható tartalom. Digitális útra kelhetnek a naplók, eseménytárak, visszaemlékezések. Előkerülhetnek olyan írások a könyvespolcra – természetesen lejárt szerzői jogúak –,

amelyeket fontosnak tartanak gazdái esetleg ismét megjelentetni, akár nem a maguk teljességében, csak egy-egy kevésbé avuló részleteiben. Lehet összeállításokat szerkeszteni, tartalmi vagy témakör alapon. Minderre már van példa, elindult a könyvszeretet ilyen típusú kiélése is. A korrekt alkotói megjelölés természetesen velejárója kell, hogy legyen a könyvfelújításnak. A szerző és örökösei anyagi és kiadási igénye ugyan lejár hetven évvel a haláluk után, de a mű nevéhez kötődésének és szellemiségének megváltozhatatlanságához kapcsolódó joga örök.

Self-publishing manifesztumok: magyar és angol összevetés

A vezető self-publishing portál alapítója és mindmáig vezetője Mark Coker, érkezettnek látta az időt 2014. áprilisában, hogy egy manifesztumot adjon ki a független könyvmenedzselés tárgyköréről. A kiáltvány¹³ végighullámozott az angol nyelvű szaksajtón, sok kritikát, egyben helyeslést is kiváltva. Az eredetiben természetesen angol nyelvű változathoz egy infografika¹⁴ is készült. A szöveg egyszerűsített magyar fordítása:

A független szerző manifesztuma

Self-publishing alkotóként valljuk, hogy az írók közösek az elhivatottságban, minden szerző felruházott a természetes kreativitással, minden írást vállaló embernek elidegeníthetetlen joga, hogy gyakorolja, kiélje a benne rejlő alkotóerőt a publikálás útján.

1. Független szerző (önmenedzselésű könyvet publikáló alkotó) vagyok.
2. Ismerem és megtapasztaltam azt az elégedettséget, amelyet egy self-publishing könyv nyilvánosságra bocsátása jelent.
3. A publikálás alapjogom.
4. A könyvem feletti kontroll fontos számomra. Magam döntöm el: hol, mikor, milyen kategóriában és műfaji besorolásban jelenik meg az írásom.
5. A függetlenség, az önmenedzselés nem azt jelenti, hogy egyedül dolgozom. Vannak segítőim, partnereim.
6. Nem szeretnék egyetlen kiadó alárendeltje, lekötelezettje lenni. Magam keresem az üzleti megoldásokat az igazságosság, a méltányosság, és a kölcsönösen összehangolt érdekek alapján.
7. Független szerzőként is felsorakozunk minden íróval összekötő közös célhoz: elismerést, tiszteletet minden alkotónak!

8. Szakmabelinek vallom magam. Büszke vagyok a munkámra, és igyekszem fejlődni annak érdekében, hogy minél többet nyújthassak az olvasóknak, a barátaimnak, a rokon gondolkodású szerzőknek, és az egész könyvkultúrának.
9. Műveim fontosak és értékesek. Tartalmuk becse nem mérhető egyszerűen az eladások nagyságrendjével.
10. Nagyra tartom más self-publishing szerzőtársam teljesítményét, az ő sikerük az enyém is, és az én elismertségem rájuk is vonatkozik. Együtt vagyunk úttörői a könyv jövőjének, amely jövőt a jobb minőség, a kreativitás, a sokféleség, az alternatívák, a rendelkezésre állás, a megfizethetőség és a hozzáférhetőség jellemez majd.

A manifesztum stílusa és gondolkodásmódja egyaránt arra utal, hogy a self-publishingot Mark Coker egyfajta mozgalomnak, magatartásformának tartja. Természetesen ez vitatható álláspont, hiszen maguk a szerzők – legyenek hivatásosok vagy amatőrök – nagyobb részt az irodalmiságon nem irányzatosságot, hanem tartalomközpontúságot értenek. Különösen idegenül hangzik a manifesztum hevülete a publikálás nyitottsága mellett, mivel senki sem vitatja a jogát egyetlen embernek sem ahhoz, hogy írjon, alkotson, és nyilvánosságra is hozza a művét.

A self-publishingnek – még 2011-ből – van magyar nyelvű hitvallása¹⁵ is. Ez az összefoglalás a műre és a szerzőségekre való bátorításra koncentrálnak. A teljes szöveg olvasható angol fordításban¹⁶ a *Teleread* e-szakfolyóiratban.

Részlet az írásból:

„A földkerekség minden táján megjelentek a magánkiadást segítő könyv-összefoglalások. Hihetetlen felfutást hoztak a bekapcsolódó új szerzők művei, nyers fogalmazványai. Nem az történt, hogy a szövegtenger elmosta a jó könyveket, hanem fordítva: a sok-sok műből egyre többen halászatnak. Többen lettek az írók és az olvasók.

A mindennapok megszokottságából kitörhet a teremtmény személyiség.

Az olvasó mindig független volt, most a szerző is független lett. Közvetlenül juttathatja el írását az érdeklődőknek. Ez is a neve az új könyvmozgalomnak: független kiadás, vagy más oldalról nézve: független szerző.

Furcsa, de a független azt is jelenti, nemcsak a tiszta értelemben vett szerzők előtt nyílik most meg a nyilvánosság. Rajta a sor az összegyűjtőkön,

felfedezőkön is. Dédapáink első világháborús naplói, nagyapáink hadifogságainak története, hölgy-családtagok háztartási feljegyzései, türelemmel viselt betegségek kézzel írt imakönyvei, mind ott lapulnak valamelyik rokon személyes holmijai között. Nem dobták ki, ki is tenne ilyet, de most összerakható, kiegészíthető; ívbe, glóriába rendezhető és önmagában vagy megjegyezve közzétehető. Akad olyan családtag, akinek éppen most van rá ideje, módja, érkezése. „Írók kicsinyje s nagyja, rajta csak!” (Tóth Árpád, 1922)

Irodalom

BARTHES, Roland: A szöveg öröme. Irodalomtörténeti írások. Budapest, Osiris Kiadó, 2001. 117 p.

GÁCS Anna: Hipertext, hipermédia. Szabaddolcsészet. [Elektronikus Dokumentum] In: Könyvkultúra versus hipertextkultúra? 4. fejezet.

http://mmi.elte.hu/szabaddolcseszet/index.php?option=com_tanelem&id_tanelem=761&tip=0

KEREKES Pál – KISZL Péter – TAKÁCS Dániel: E-könyvészet. A digitális könyvkultúra alapvonásai. Budapest, ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet Információtudományi Tanszék, 2013. 310 p.

KEREKES Pál: Volt egyszer a könyv. Olvasás az elektronikus időkben. NÉRO sorozat 1. szám. Budapest, Kossuth Kiadó, 2014. [Elektronikus könyv] ISBN 9789630979450

KULCSÁR SZABÓ Ernő: Megkülönböztetések. Médium és jelentés az irodalmi modernségben. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2010. In: Laikus olvasás és esztétikai megkülönböztetés. Avagy a műveltségi irodalomesszémeny vége? p. 118–135.

SZÜTS Zoltán: A világháló metaforái. Budapest, Osiris Kiadó, 2013. In: A hipertext elméletei. Szöveg a világhálón. p. 63–90.

SZÜTS Zoltán: A blogok és a szerzőség viszonya. In: Alföld, 2012. 63. évf. 7. sz. 2012. p. 112–115.

<http://epa.oszk.hu/00000/00002/00167/361.html>

ZIMÁNYI Róbert: Egy self-publishing könyv születésének természetrajza. NÉRO sorozat 3. szám. Budapest, Kossuth Kiadó, 2014. [Elektronikus könyv] ISBN 9789630979702

Hivatkozások

¹ FLOOD, Alison: Self-published ebook sales reach 20% of genre market. The Guardian, 2013. június 11. <http://www.guardian.co.uk/books/2013/jun/11/self-published-ebooks-20-per-cent-genre>

² ORAVECZ Nóra: Tejszínhab nélkül. Budapest, Publio, 2011. http://konyvaruhaz.info/hu_HU/tejszinhab-nelkul

- ³ Élet másképp. Oravecz Nóra blogja.
<http://oravecznora.blog.hu/>
- ⁴ VOIT Krisztina: Tevan Andor levelesládájából. Budapest, Gondolat Kiadó, 1988. 449 p.
- ⁵ Az eseteírás alapja: Péterffy Ida: Horváth Ádám munkássága a „Hunniás” előtt. Irodalomtörténeti füzetek. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1985. p. 202–204.
- ⁶ self.gutenberg.org
- ⁷ Smashwords Year in Review 2012 – The Power in Publishing is Shifting to Authors
<http://blog.smashwords.com/2012/12/smashwords-year-in-review-2012-power-in.html>
- ⁸ www.publio.hu
- ⁹ www.konyvaruhaz.info
- ¹⁰ <https://www.facebook.com/publiokiado>
- ¹¹ <http://www.bookwhirl.com/blog>
- ¹¹ <http://www.bookwhirl.com/blog/self-publishing-book-statistics-infographic/>
- ¹² Amazon's Vision for the Future of Self-Publishing. Digital Book World. 2014. ápr. 7.
<http://www.digitalbookworld.com/2014/amazons-vision-for-the-future-of-self-publishing/>
- ¹³ COKER, Mark: Indie Author Manifesto. 2014. április 23.
<http://blog.smashwords.com/2014/04/indie-author-manifesto.html>
- ¹⁴ uo.
- ¹⁵ KERÉKES Pál: Self-publishing hitvallás. A Gutenberg-galaxisból a Googletenberg univerzumba. Budapest, Publio, 2012.
http://konyvaruhaz.info/hu_HU/self-publishing-hitvallas
- ¹⁶ BIBA, Paul: Self-publishing Credo from Hungary. Teleread, 2012. július 5.
<http://www.teleread.com/?s=kerekes+p%C3%A1l>

Beérkezett: 2014. V. 8-án.

Digitális adatbázis készült az első világháború emlékére

Az első világháborúban szolgált több millió férfi és nő emlékét őrző internetes adatbázist hozott létre egy brit múzeum.

Az *Imperial War Museum* reményei szerint a nagyszabású történelmi projekt, amelyet az első világháború 100. évfordulójához igazítva indítottak, maradandó digitális emlékműve lesz azoknak a Nagy-Britanniából és a Nemzetközösségből származó katonáknak, betegápolónóknak és másoknak, akik az első világháborúban szolgáltak. A projekt hétfő óta elérhető weboldalára ez idáig 4,5 millió olyan ember adatait töltötték fel már létező archívumokból és családi gyűjteményekből, akik a brit hadsereg kötelékében szolgáltak a tengerentúlon. A személyek nagy részéről azonban csak minimális adatok állnak rendelkezésre, ezért a múzeum arra kéri a nagyközönséget, hogy segítsen rekonstruálni ezeknek az embereknek az élettörténetét.

"Mindenki hozzájárulhat valamivel a Lives of the First World War (Az első világháború élettörténetei) projekthez, akár azzal, hogy egyszerűen virtuális emléket állít valakinek, feltölt egy képet a családi albumból, megoszt egy történetet, amely nemzedékeken át öröklődött, vagy olyan adatokkal szolgál, amelyek segítenek teljes képet festeni arról, hogy mi történt egy adott személlyel a háborúban" - mondta *Luke Smith*, a projekt vezetője.

A gyakorlatban a weboldal egy – a Facebook és a Wikipédia kereszteződésére emlékeztető – nyílt közösség által fejlesztett adatbázis lenne, amelyen képeket, történeteket és információkat oszthatnak meg a felhasználók. Az intézmény reményei szerint 2018-ra több mint nyolcmillió férfi és nő életének történetét fogja tartalmazni a weboldal. A múzeum több millió további adatot készül feltölteni a következő hónapokban, köztük olyan emberekéit, akik Kanadából, Ausztráliából, Új-Zélandról és Indiából érkezett katonai erővel szolgáltak, vagy épp lelkiismereti okból megtagadták a katonai szolgálatot – adta hírül a BBC News.

<http://sg.hu/cikkek/105287/digitalis-adatbazis-keszult-az-első-vilaghaboru-emlekere>

/SG.hu Hírlevél, 2014. május 12./

(B.Bné)